Rama IX Art Museum Foundation

B-CAT-2-0465
30-0602-03-0004

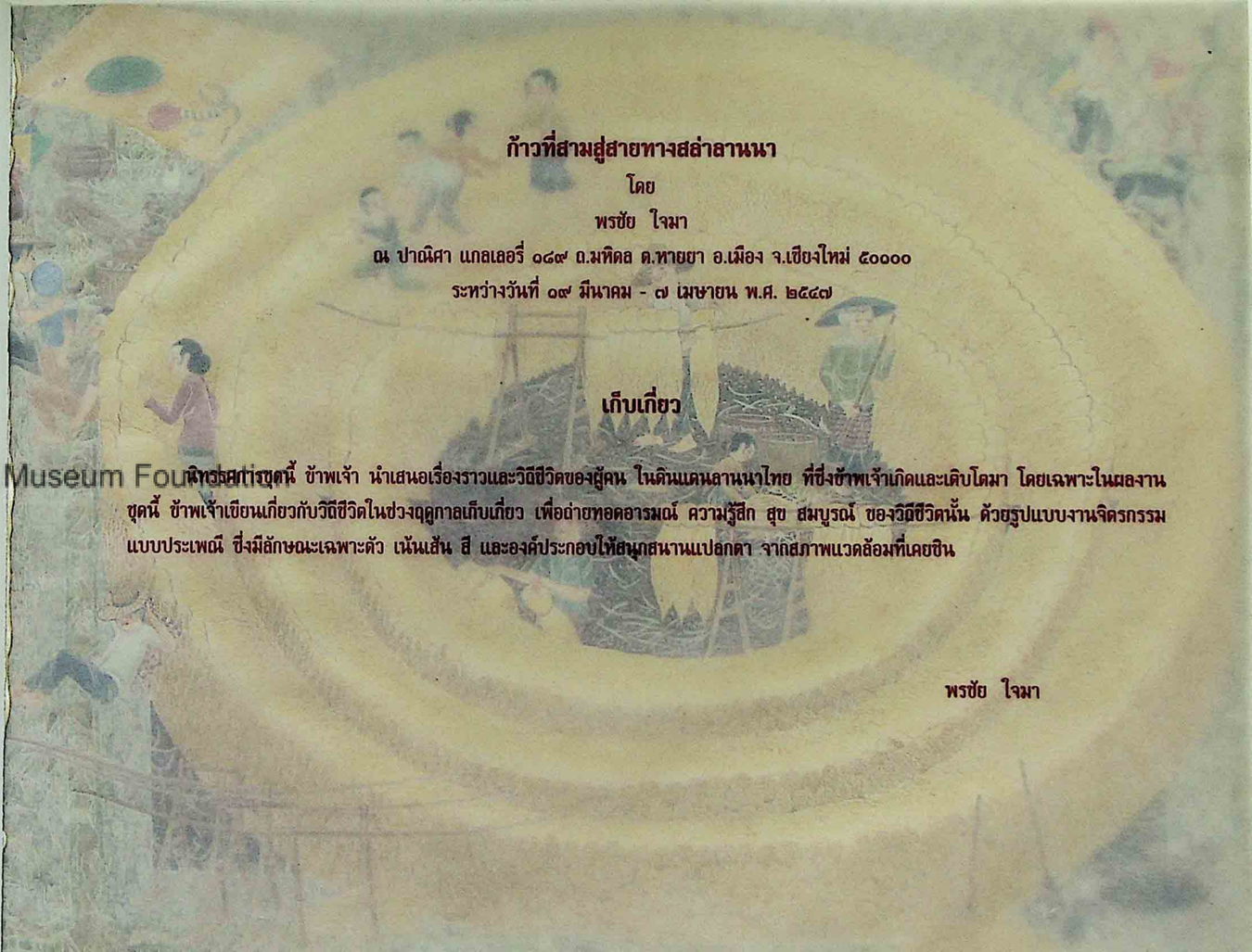

ก้าวที่สามสู่สายทางสล่าลานนา

โดย

พรชัย ใจมา

ณ ปาณิศา แกลเลอรี่ ๑๘๙ ถ.มหิดล ต.หายยา อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๐๐๐

ระหว่างวันที่ ๐๙ มีนาคม - ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗

เก็บเกี่ยว

Rama IX Art Museum Foundation

นิทรรศการชุดนี้ ข้าพเจ้า นำเสนอเรื่องราวและวิถีชีวิตของผู้คน ในดินแดนล้านนาไทย ที่ซึ่งข้าพเจ้าเกิดและเติบโตมา โดยเฉพาะในผลงานชุดนี้ ข้าพเจ้าเขียนเกี่ยวกับวิถีชีวิตในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยว เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก สุข สมบูรณ์ ของวิถีชีวิตนั้น ด้วยรูปแบบงานจิตรกรรมแบบประเพณี ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัว เน้นเส้น สี และองค์ประกอบให้สนุกสนานแปลกตา จากสภาพแวดล้อมที่เคยชิน

พรชัย ใจมา

Rama IX Art Museum Foundation

ภาพเขียนสีน้ำมันชุดพระราชกรณียกิจด้านการพัฒนาชนบท ของ ม.ร.ว. สุภัทรดิศ ดิศกุล ได้รับการจัดแสดงครั้งแรก ณ หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ศิลปะ ในงานเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ระหว่างวันที่ ๒ - ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

ISBN ๙๗๘-๙๗๔-๐๓๓-๐๙๑-๙ จำนวนพิมพ์ ๕๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ บริษัท ศิลปาบรรณ จำกัด

ISBN 978-974-033-091-9

พิมพ์ครั้งที่ ๑ ปีที่พิมพ์ ๒๕๕๖

ผู้จัดการ ปิยนาถ บุนนาค

ผู้ช่วยผู้จัดการ ปิยะวรรณ วัชรางกูร

ผู้ประสานงาน ปิยะวรรณ วัชรางกูร

ผู้ช่วยประสานงาน ปิยะวรรณ วัชรางกูร

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ปิยะวรรณ วัชรางกูร

ฝ่ายการตลาด ปิยะวรรณ วัชรางกูร

ฝ่ายบัญชี ปิยะวรรณ วัชรางกูร

ฝ่ายจัดการทั่วไป ปิยะวรรณ วัชรางกูร

ฝ่ายสิ่งพิมพ์ ปิยะวรรณ วัชรางกูร

ฝ่ายโสตทัศนูปกรณ์ ปิยะวรรณ วัชรางกูร

ฝ่ายเทคนิค ปิยะวรรณ วัชรางกูร

ฝ่ายบริการ ปิยะวรรณ วัชรางกูร

ฝ่ายรักษาความปลอดภัย ปิยะวรรณ วัชรางกูร

ฝ่ายบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ปิยะวรรณ วัชรางกูร

ฝ่ายสวัสดิการ ปิยะวรรณ วัชรางกูร

ฝ่ายสโมสร ปิยะวรรณ วัชรางกูร

ฝ่ายกีฬา ปิยะวรรณ วัชรางกูร

ฝ่ายนันทนาการ ปิยะวรรณ วัชรางกูร

ฝ่ายสวัสดิการ ปิยะวรรณ วัชรางกูร

ฝ่ายสโมสร ปิยะวรรณ วัชรางกูร

ฝ่ายกีฬา ปิยะวรรณ วัชรางกูร

ฝ่ายนันทนาการ ปิยะวรรณ วัชรางกูร

จิตรกรรมแห่งฤดูกาลเก็บเกี่ยว : บนปีกของความฝันเหนือท้องทุ่ง
Painting of Harvest Time : Wing of Dream Over a Field

ผลงานศิลปะในแต่ละช่วงสมัยของศิลปินคนใดคนหนึ่งนั้น กอปรด้วยเลือดเนื้อและลมหายใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชีวิตของเขาด้วย มันเติบโต งอกงามและเสื่อมสลายไป ตราบเท่าที่พลานุภาพการสร้างสรรค์ของเขาดำรงอยู่ ทิศทางที่ศิลปะส่วนตนของเขาจะผลิดอก แบ่งบาน งดงามได้ ก็ขึ้นอยู่กับปีกแห่งความฝันของเขา จะบินดิ่งดั่นขึ้นสูงเหนือพื้นโลกศิลปะเพียงไร

หนึ่งทศวรรษ หลังจากปี 2536 เป็นต้นมา พรชัย ใจมา ได้รับการกล่าวขวัญถึงอย่างโดดเด่น ในฐานะศิลปินหนุ่มหัวก้าวหน้าของกลุ่มศิลปะไทย ภาพจิตรกรรมไทยแบบประเพณีของเขา ชนะรางวัลที่ 1 เหรียญทองบัวหลวง ประจำปี 2536 2537 และ 2538 ที่ธนาคารกรุงเทพ จัดประกวดถึง 3 ปีซ้อน ถือว่าเป็นการจารจารึกเกียรติประวัติลงในมหากาพย์ชีวิตของจิตรกรผู้หนึ่งอย่างน่าภาคภูมิ ทุกคนยอมรับว่า พรชัย สามารถประสานรูปแบบและเทคนิควิธีการของจิตรกรรมไทยประเพณี ผสมกลมกลืนกับการสร้างสรรค์ ได้โดดเด่น โดยมีภาคส่วนของอัตลักษณ์ นำเสนอองค์รวมของศิลป-กรรมอันมีสุนทรียภาพตรึงใจ

An artist's work of a certain period of his development contains the unity of his life, flesh and breath. In what direction his art is moving or how it will bloom and gracefully unfold its petals lie in the power of his "wing of dream" to take it high and as far above the realm of art.

One decade has transpired since 1993 when the name of Pornchai Chaima became distinguished as an avant-garde of Thai art. His painting on the theme of Thai tradition won the first prize of Bualuang Awards organized by the Bangkok Bank for three years consecutively: 1993, 1994 and 1995. The gold medal awards are the proud record of his fame. It has been known and recognized by all that Pornchai is able to blend form and traditional painting techniques of Thai style painting in a fascinating way by his creativity. This results in the unique identity in an aesthetic presentation of art-action in perfect composition.

ปอยหลวง 150 x 300 ซม. สีฝุ่นบนผ้าใบ, พ.ศ. 2536

ปอยหน้อย 150 x 200 ซม. สีฝุ่นบนผ้าใบ, พ.ศ. 2537

โตรมาส 150 x 200 ซม. สีฝุ่นบนผ้าใบ, พ.ศ. 2538

Bangkok Art Museum Foundation

อีกทั้งผลงานจิตรกรรมฝาผนังที่แสดงความยิ่งใหญ่ ตระการตา ซึ่งเขามีมนสิการแน่วแน่ในดวงจิต พากเพียรสร้างสรรค์ถวายเป็นพุทธบูชา ณ อุโบสถวัดสันต้นม่วงเหนือ หอมณเฑียรธรรมวัดบุพพาราม และอุโบสถวัดดอยสะเก็ด ศาสนสถานในถิ่นกำเนิด จังหวัดเชียงใหม่นั้นเล่า ก็เป็นพุทธศิลป์ที่เริ่มต้นด้วยการรับอิทธิพลรูปแบบ และความประทับใจจากจิตรกรรมโบราณยุคคลาสสิคสมัยอยุธยามาตามลำดับ

● 3 Consecutive years of winning first prize.

In addition, Pornchai's gorgeous mural paintings at the Ubosoth of Wat Hawmonthiantham of Wat Buppharam and the Ubosoth of Wat Doi Saket, Santitham Muang Nuae, reflect his determination and perseverance to dedicate the pieces as his religious token to pay homage to

เวียนเทียน 120 x 150 ซ.ม. สีฝุ่นบนผ้าใบ, พ.ศ. 2540

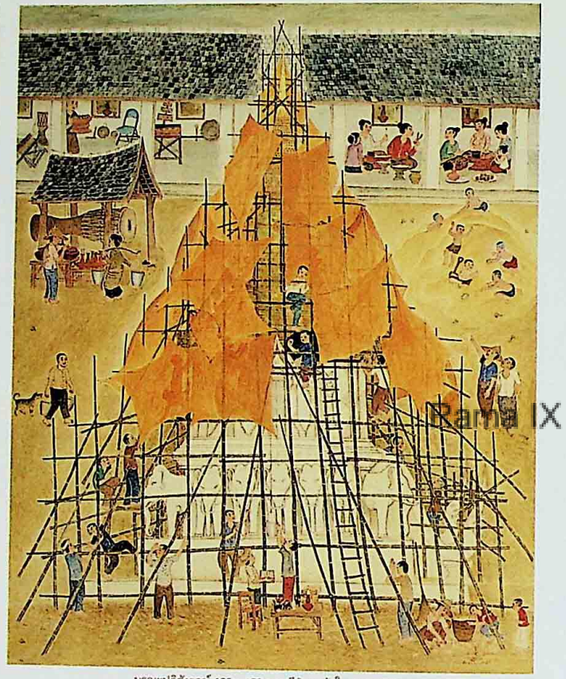

บูรณะปฏิสังขรณ์ 120 x 150 ซ.ม. สีฝุ่นบนผ้าใบ, พ.ศ. 2539

Rama IX Art Museum Foundation

กาดมั่ว 120 x 150 ซ.ม. สีฝุ่นบนผ้าใบ, พ.ศ. 2541

หลองข้าว 70 x 90 ซ.ม. สีฝุ่นบนผ้าใบ. พ.ศ. 2542

สมัยที่ยังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยศิลปากร เขาชาบซึ้งในพุทธิปัญญาของเทคนิคจิตรกรรมฝาผนังสมัยอยุธยา ซึ่งจะตัดเส้นก่อนระบายสีตัวภาพ แล้วจึงลงสีบาง ๆ เพิ่มขึ้นในขั้นตอนหลัง เพื่อให้โอกาสเส้นแสดงความหมายเด่นชัด จากที่เคยทดลองระบายสีตัวคนก่อนแล้วตัดเส้น เขารู้สึกว่าเส้นจะให้ความรู้สึกแข็ง อีกทั้งการตัดเส้นทับตัวภาพทีหลังเส้นจะเลือนลงด้วย

ผลงานในช่วงระยะเวลาดังกล่าว มีการคลี่คลายเพิ่มขึ้น พรชัยไม่ใช้สีพหุรงค์ หรือตัดเส้นชัดเจนแบบบรมครู เขาใช้สีเอกรงค์ แดงอ่อน ลักษณะเด่นของงานศิลปะมีน้ำหนักสีเบา สว่าง เจือสีน้ำตาลบางที เส้นสายทั้งหมดในจิตรกรรมเลื่อนไหลต่อเนื่องอย่างมีเสน่ห์งดงาม ผิดแผกไปจากผลงานของจิตรกรศิลปะไทยร่วมสมัยเดียวกัน

กระนั้นก็ตาม ผลงานเหล่านี้ ยังคงสอดแทรกอิทธิพลของเรื่องราว เส้น รูปทรง องค์ประกอบ มิติ ตามรูปแบบเฉพาะของจิตรกรรมไทยประเพณีอยู่อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าเขาจะพยายามนำเสนอความรู้สึกนึกคิดส่วนตนเข้าไปในทุก ๆ ภาพ

จิตรกรรมชุด ฤดูกาลเก็บเกี่ยว

พรชัย ใจมา ทำงานจิตรกรรมชุดนี้ขึ้นระหว่างเดือนตุลาคม 2546 - มีนาคม 2547 ฉากภาพชีวิตของผู้คนที่เขาสร้างไว้ในภาพ ล้วนเปี่ยมไปด้วยอารมณ์ต่าง ๆ ของมนุษย์และสัตว์อย่างมีเสน่ห์น่าชม เขาเสกลมหายใจให้เกิดขึ้นกับทุกผู้คน ด้วยเส้นรูปทรงที่เขียนอย่างเร็ว ต่อเนื่อง สดใสและดูนุ่มนวล มีแสงเงาในตัวของเส้น กลุ่มชาวบ้านในอากัปกริยาต่าง ๆ เต็มไปด้วยชีวิตชีวา ไม่ว่าจะเป็นการชุมนุมลงแขกเกี่ยวข้าว การพักกินข้าว ความรื่นรมย์ใจในยามหุงหาอาหาร และพักผ่อน

การจัดวางภาพชีวิตบนผืนนาของศิลปิน ก็เหมือนอารมณ์อิสระของมนุษย์ บางครั้งเขาทิ้งพื้นที่ว่าง (SPACE) ในภาพด้วยนึกสนุกใจ มีอารมณ์ขัน อย่างเฉียบแหลม ใช้เส้นเชื่อมโยงให้การทำงานของเส้น มีเสน่ห์ งามปราดเปรียว รวงข้าวที่สุมกองแน่นเป็น

the Lord Buddha. The local religious structure in Chiang Mai themselves are considered evidence of Buddhist art under the influence and inspiration from the ancient classical Ayutthaya period.

- Mural paintings of the Three Temples.

During his study at Silapakorn University, Pornchai was fascinated with the techniques of mural painting in Ayutthaya which began with cutting the lines with paint before applying a thin paint to make the lines more prominent and clearly visible. His experience in painting the human body first before working on the outline around the shape made him realize that this practice creates a stiff effect, and the line failed to stand out clearly.

Pornchai's work during this period has continually progressed. He has ceased painting the line in multi-colors as the past masters had

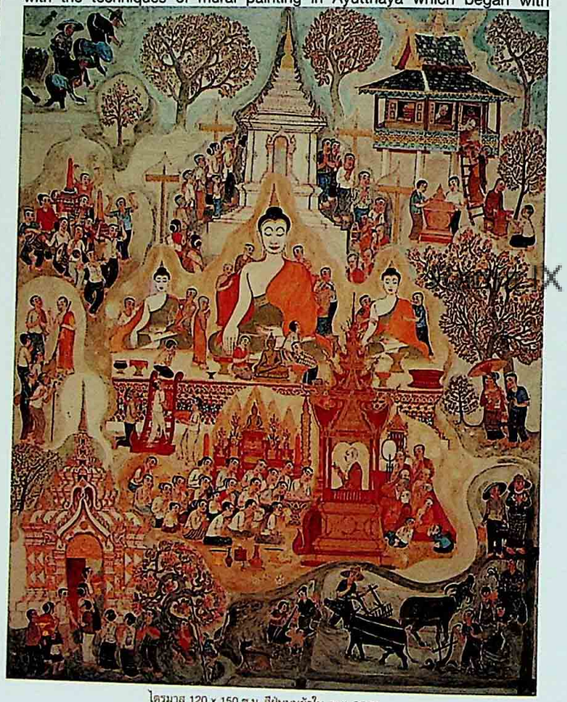

ไตรมาส 120 x 150 ซ.ม. สีฝุ่นบนผ้าใบ. พ.ศ. 2539

ช่วงบ้าน 120 x 240 ซ.ม. สีฝุ่นบนผ้าใบ. พ.ศ. 2540

Chiang Mai Art Museum Foundation

พระพิฆเนศย์ช้ายพระประธาน 140 x 180 ซม. สีฝุ่น + สีอะคริลิคบนผ้าใบ, พ.ศ. 2544

มวล (MASS) เปล่งพลังอำนาจแห่งความอุดมสมบูรณ์ เส้นฉวัดเฉวียนตัดกันกับทีพู่กันปาดสีระยิบเป็นพื้นผิวของนาข้าว ทัศนธาตุต่าง ๆ ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวไปทั่วท้องทุ่งชุ่มเสียงเอะอะ ผู้คนโหวกเหวก ร่วมมือช่วยกันเก็บเกี่ยว ท่ามกลางเสียงนกร้อง สุนัขเห่าลมทุ่งพัดโชย ชวนเล่นว่าวเริงใจ

พื้นหลังของทุกภาพ พรชัยระบายด้วยสีอะคริลิคสีทองก่อน แล้วเขียนทับด้วยรูปแถวแนวของตอซังข้าว ทอดรองรับสุดสายตา ดูประหนึ่งจะเอ่ยเอื้อนวจนะ เยี่ยงจังหวะสัมผัสแห่งบทกวี ร่ายเรียงออกมาจากชีวิตจิตใจของผู้คนในท้องถิ่น คือความนัยที่บ่งบอกจุดกำเนิดของอัญญาหารอุดม ที่หล่อเลี้ยงชีวิตบนแผ่นดิน

สีทองที่เขาระบายลงไปเป็นพื้นภาพนั้น ได้ซ่อนประกายระยับเอาไว้อย่างแยบยล เมื่อรูปทรง เส้น สี บาง ๆ อันสดใส ทำงานแก่สายตาด้วยจังหวะ ลีลา สีทองจึงทำหน้าที่ครอบคลุมภาพอย่างน่าพิศวง ให้รู้สึกถึงไอแดดอบอ้าวของบรรยากาศท้องทุ่งงามอร่าม มีละอองไอเศษฝุ่นปลิวปราย กระจายตามแรงลมตลบ ผสมผสานกลิ่นไอรวงข้าวแก่จัดอบอวลบริเวณเก็บเกี่ยว

พรชัย คือผู้ถ่ายทอดบรรยากาศ และรายละเอียด ทุกโมงยามที่เคลื่อนไปของฤดูกาล ได้อย่างถึงแก่นแท้ของอารมณ์พื้นบ้าน ด้วยสุนทรียารมณ์ที่ซาบซึ้งตรึงใจ ดูราวกับว่า จินตนาการของศิลปินหนุ่ม ได้ติดปีกโบยบินอย่างอิสระเสรี จากแบบแผนเฉพาะของศิลปะไทยที่เขาเคยติดข้อง สลัดขนบมลายไป เหลือแต่ตัวอารมณ์ความรู้สึก ดื่มด่ำอยู่กับ

practiced. Instead, he uses a single color of red which creates a light and bright color with brown in some areas. In this way, all lines create a continuing effect, pleasantly differently from the works of his contemporaries.

Nevertheless, his works always contain the influence, content, line, shape, composition and dimension unique to the Thai painting tradition, regardless of his interest in it or his personal feelings and perspective.

Harvest Time

Pornchai worked on this set of paintings from October 1993-March 1994. The set vividly depicts the life and moods of human beings and animals. They seem alive and breathing. The lines and shapes are created in quick continuing strokes, rendering a bright as well as soft effect and the lines have shade and shadow by themselves. Various manners of the farmers convey an energetic movement and

จิตรกรรมฝาผนังอุโบสถวัดสันต้นม่วงเหนือ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่

Rama IX Art Museum Foundation

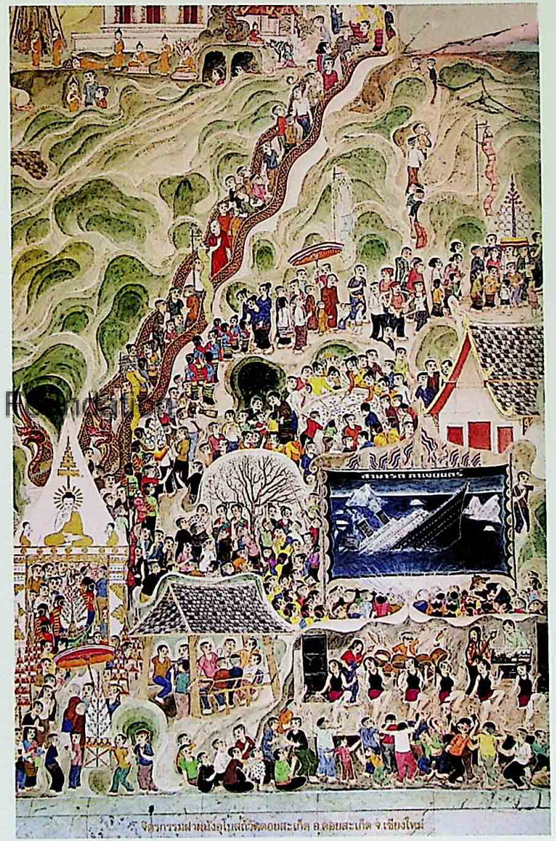

จิตรกรรมฝาผนังอุโบสถวัดดอยสะเก็ด อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่

happy feelings in whatever activities the people are engaged in, for example cooperative harvesting of the rice, taking a lunch break, enjoying the cooking as well as resting and relaxing.

The artist's use of space depicts his free emotion, sometimes amusing, sometimes cleverly humorous. The continuity of lines enhances the charm and wild beauty of things around. The pile of mature rice sheaves looks massive, creating a mystic power of bountifulness. The free flow of brush strokes gives a sparkling and glittering effect on

จิตรกรรมฝาผนังอุโบสถวัดดอยสะเก็ด อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่

the paddy surface as well as movement and commotion when the farmers are shouting at one another while enthusiastically gathering the harvest. The sound of humans intersperses with the birds chirping, the dogs barking amidst the soft wind, which invites anyone who wants to fly a kite.

Pornchai applied gold colored acrylic as the first layer of each picture. Then he painted endless rows of paddy stubble as if he were narrating a poetic story of the life of the local people with the implication that this is the origin of an abundant harvest that will nourish all

จิตรกรรมฝาผนังอุโบสถวัดดอยสะเก็ด อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่

ความเป็นไปของชีวิตในท้องไร่ ท้องนา ที่พบเห็นจนคุ้นชินจิตวิญญาณ จวบจนกลั่นความเป็นตัวตนของ พรชัย ใจมา ออกมาเป็นศิลปะที่ สดใส งดงาม

จิตรกรรมชุด ฤดูเก็บเกี่ยว พรรณนาชีวิตชาวนาผู้อิ่มเอิบใจ ด้วยบรรยุลความหวังแห่งผลิตผล ทุ่งรวงทองที่สุกสมบูรณ์ มีที่มาจากหยาดเหงื่อแรงงานอันเฝ้าเพียรไถหว่าน เมล็ดพันธุ์ กลบฝัง ดำกล้า จวบจนได้เก็บเกี่ยว ครบกระบวนการที่พวกเขาเฝ้ารอคอย นี่คือปัจจัยหล่อเลี้ยงเลือดเนื้อ และลมหายใจ

ดังนั้นผลงานชุดนี้ จึงมิใช่เพียงสะท้อนชีวิตพื้นบ้าน ด้วยพลังปัญญาทางศิลปะของศิลปินเท่านั้น หากเป็นนัยยะที่เปรียบได้กับทุกชีวิตบนโลกที่ใฝ่ฝันถึงจุดหมายของการดำรงอยู่อย่างเปี่ยมสุขสมบูรณ์ ในแต่ละสังคมด้วยความ บริสุทธิ์ เรียบง่าย

ครั้นแล้วจึงสิ้นฤดูกาล หลงเหลือแต่แนวซังข้าวสีเทาบนผืนนาอันอ้างว้าง ชาวไร่ชาวนาต่างเก็บฉากภาพชีวิต ทิ้งไว้ซึ่งความฝันและความหวังอิ่มเอิบของวิถีชนบทที่หมุนเวียนผลัดเปลี่ยน ทว่า พรชัย ใจมา กลับตราตรึงอารมณ์แห่งสุนทรียภาพนี้ ไว้ในงานจิตรกรรมของเขาอย่างเปี่ยมเสน่ห์ พร้อมกับบรรลุถึงซึ่งการพัฒนานวัตกรรมของตนอย่างมีปัจเจกภาพ

ศรีวรรณา เสาว์คง
กุมภาพันธ์ 2547

the lives on earth.

The technique of applying gold color as the background creates a subtle gilded effect enhancing the shapes and lives of other brightly soft colors. One can feel the humid heat of the charming golden field with some tiny pieces of rice straw picked up by the wind mixing with the fragrance of mature grain.

Pornchai is able to depict the atmosphere and details of each passing hour of the season. The local feeling is there along with the aesthetic impression he communicates to the viewers. The young artist's imagination is flying of the wing of freedom, completely liberated from the rigid form of Thai artistic tradition. One is carried away by the well familiar pastoral scene that has become transformed by Pornchia's identity with it resulting in a beautiful, cheerful work of art.

The "Harvest Season" set of paintings describes the contented life of farmers who have achieved their hoped for goal of their product, the rich, golden, ripe grain of their hard work, after toiling with plowing, seed sowing, planting the seedlings until harvest. This is the complete process they have been expectantly waiting for, the nourishing of their lives, their breath.

Therefore, these pieces are not just a reflection of rural life, or art works that are willed with the artist's artistic intellectual power, but they are a metaphor of all life on earth whose goal is abundant happiness obtainable in each society through simplicity and purity.

At last the season ends, leaving only the gray stubble in endless rows amidst the vast, lonely paddy fields. The farmers are closing the scene of their lives, leaving behind the merry dream and hope of the rural way of life that keeps returning in a cycle. However, Pornchai Chaima is able to capture the moments of each aesthetic scene in his fascinating work where he has accomplished an individually innovative development.

Sriwanna Saokong
FEBRUARY 2004

Rama IX Art Museum Foundation

ผลงานชุดเก็บเกี่ยว

เก็บเกี่ยว 100 x 140 ซ.ม. สีฝุ่น + สีอะคลายลิค บนผ้าใบ

Rama IX Art Museum Foundation

เก็บเกี่ยว 80 x 100 ซ.ม. สีฝุ่น + สีอะคลายลิค บนผ้าใบ

เก็บเกี่ยว 80 x 100 ซ.ม. สีฝุ่น + สีอะคลายลิค บนผ้าใบ

เก็บเกี่ยว 30 x 40 ซ.ม. สีฝุ่น + สีอะคลายลิค บนผ้าใบ

เก็บเกี่ยว 30 x 40 ซ.ม. สีฝุ่น + สีอะคลายลิค บนผ้าใบ

PAN X Art Museum Foundation

เก็บเกี่ยว 65 x 80 ซ.ม. สีฝุ่น + สีอะคลายลิค บนผ้าใบ